

Nutriënten & de Circulaire Economie

Nutrient Platform,
19 april 2016

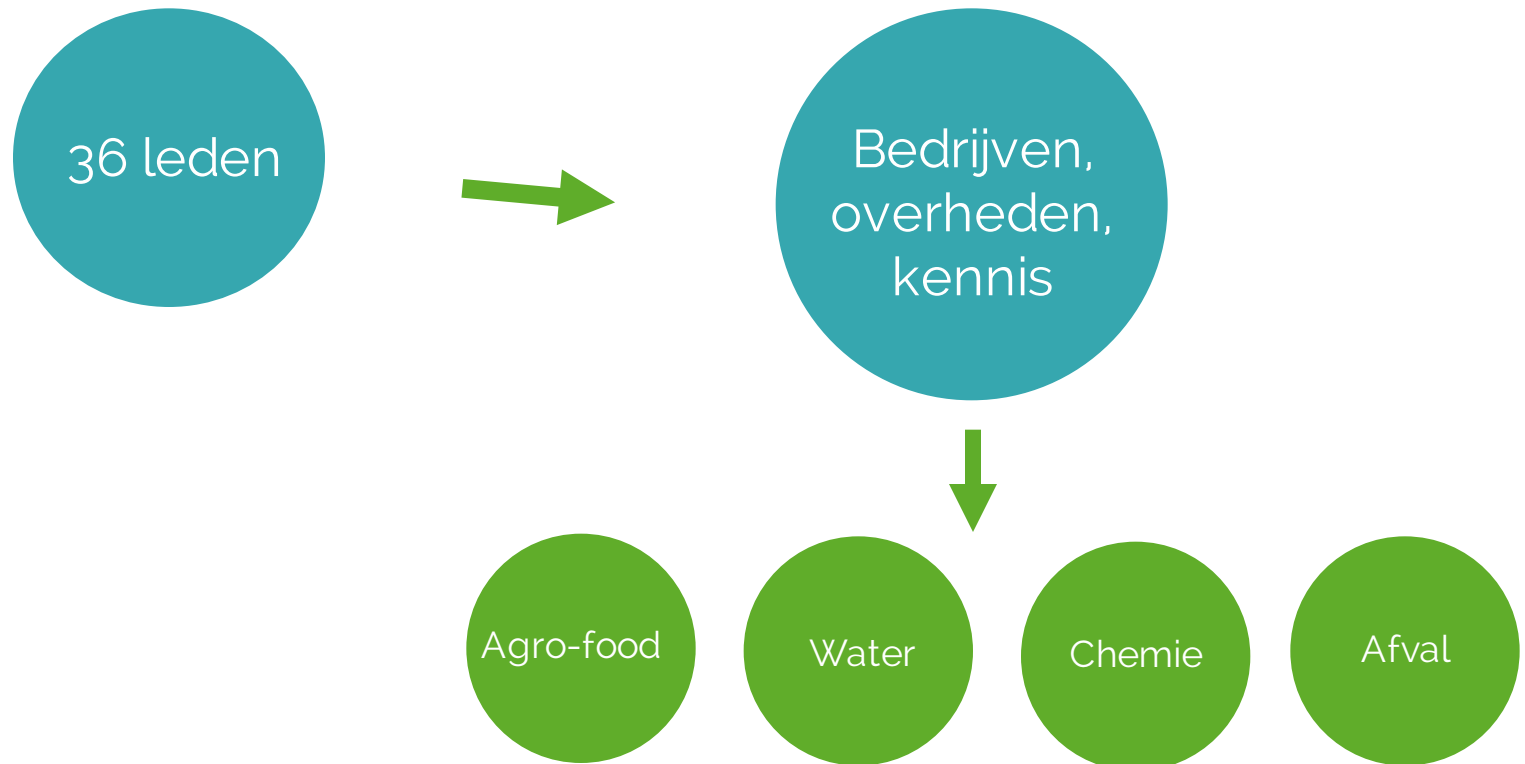
Wouter de Buck,
Inge de Weerd,
Ruud Schemen

In gesprek over ...

1. Nutriëntenrecycling in Nederland
2. Welke belemmeringen zijn er nog?
3. Wat is er nodig om échte stappen te zetten?

1. Nutriëntenrecycling in Nederland

Het Nutrient Platform

Waarom nutriëntenrecycling?

Essentieel voor al het leven op aarde

Onvervangbare grondstof

Waarom nutriëntenrecycling?

Op = op

Eindigheid,
Groeivraag

Bijna geen P erts in Europa

Geopolitieke
afhankelijkheid

Instabiele prijs

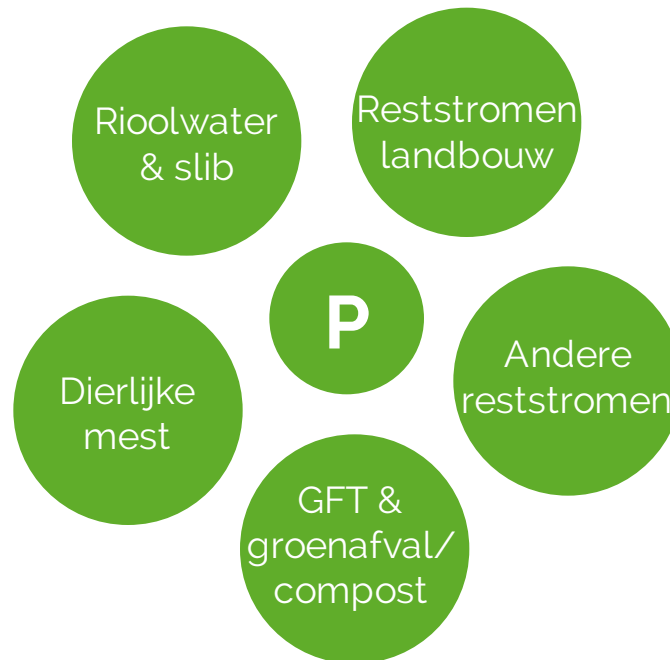
Impact op
voedselproductie

Milieuprobleem

Nutriëntenoverschot
& waterkwaliteit

Waarom nutriëntenrecycling?

Van probleem naar kans:

Van afval naar
grondstof

Wat hebben we al gedaan?

Ketenakkoord Fosfaatkringloop 2011

Creëer
Europese markt
voor **gerecycled
fosfaat**

20 partijen

Concrete
mijlpalen

Heldere
doelen

Wat hebben we al gedaan?

Nutriëntenrecycling in de praktijk

Afvalwater

Zuiveringslib

Dierlijke mest

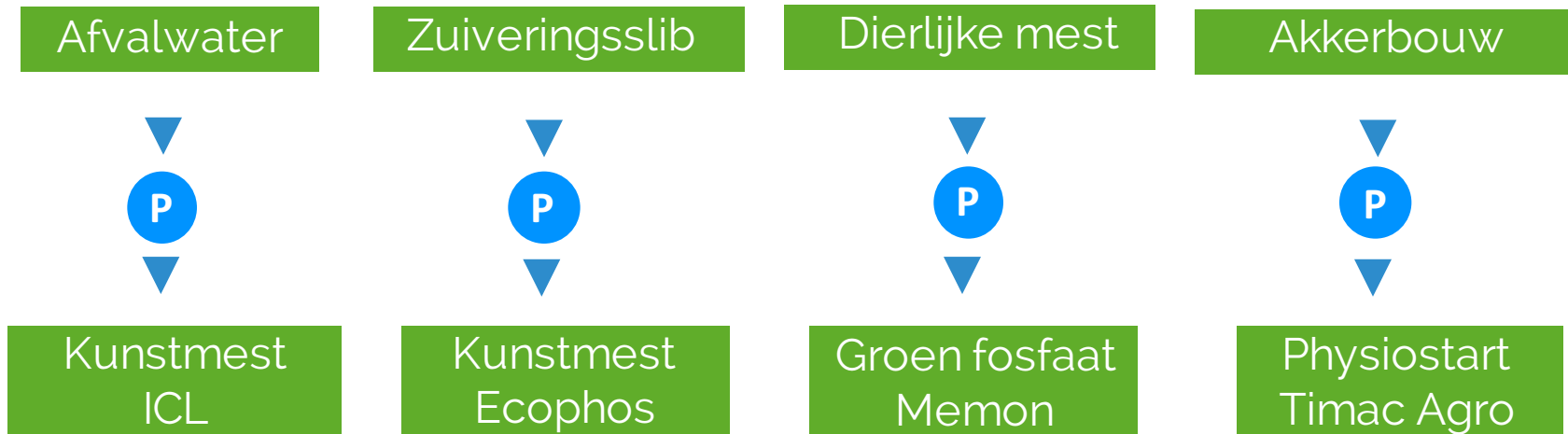

Akkerbouw

Wat hebben we al gedaan?

Nutriëntenrecycling in de praktijk

Wat hebben we al gedaan?

Nutriëntenrecycling staat nog in de kinderschoenen...

We oogsten nog slechts het laaghangende fruit

Voor **transitie**
richting duurzaam
nutriënten gebruik
is veel
meer nodig!

▶ Nutriënten Ambitie 2018

Het opschalen
van de markt
voor
**gerecyclede
nutriënten**

36 partijen

Gezamenlijke
& individuele
ambities

Concreet
Actieplan

Ambitie

De leden van het Nutrient Platform nemen de komende 2 jaar het voortouw in het opschalen van de markt voor gerecyclede nutriënten om zekerheid van grondstoffen, zekerheid van voedsel, een gezonde bodem en schoon water te kunnen garanderen voor toekomstige generaties.

Doelen

Om deze ambitie te realiseren beogen de leden van het Nutrient Platform zich gezamenlijk in te spannen om:

1. Bij de vorming van een markt voor gerecyclede nutriënten het aanbod beter te laten aansluiten op de vraag van de landbouw en industrie
2. Wet- en regelgeving rondom afval en grondstoffen in Nederland en Europa zodanig te harmoniseren dat het nutriëntenrecycling in de circulaire economie stimuleert
3. De financiële haalbaarheid van nutriëntenrecycling initiatieven te vergroten en risico's van investeringen in nutriëntenrecycling te verkleinen
4. Kennis te ontwikkelen over innovatieve technologieën, producten en markten op basis van vragen uit het bedrijfsleven
5. De bewustwording over de eindigheid, geopolitieke afhankelijkheid en milieuproblematiek rondom nutriënten te vergroten
6. Mogelijkheden uit te zoeken voor prikkels die duurzaam nutriëntengebruik stimuleren, zoals certificering en groene labeling
7. Export van kennis en kunde te bevorderen door Nederland te profileren als koploper op het gebied van nutriëntenrecycling

Tijdelijk Actieplan 2018

2016

2017

2018

Markt voor gerecyclede nutriënten

Creëren van nutriënten-vraag database

Verkennen van buitenlandse afzetmarkten voor gerecyclede nutriënten

Faciliteren van bezoek aan regio's/landen met behoefte aan gerecyclede nutriënten

Wet- en regelgeving

Inventariseren en agenderen belemmerende wet- en regelgeving

Stimuleren eenduidig beleid ministeries I&M, EZ en BuZa mb.t. nutriëntenrecycling

Gesprek faciliteren tussen NP netwerk en einde-afval loket

Aanjagen regionale aanpak mestverwaarding

Inzetten Europese lobbykanalen van belangenverenigingen

Organiseren bijeenkomst voor EC en EP tijdens Nederlands voorzitterschap

Boodschap uitdragen dat 'kwaliteit van producten leidend moet zijn, niet de herkomst'

Aan de kaak stellen van 'eens mest, altijd mest' en stimuleren opname *bionutrients* onder de Fertilizer Regulation

Financiële haalbaarheid

Stimuleren opzet van innovatiefonds voor duurzame grondstoffen en/of circulaire economie

Organiseren matchmaking tussen technologie ontwikkelaars en investeerders

Onderzoeken andere financiële prikkels voor duurzaam nutriënten gebruik

Stimuleren financiële steun voor pilot- en demonstratieprojecten

Kennis

Stimuleren onderzoek naar raffinage van dierlijke mest, benutting van nutriënten in bodem en efficiëntie in veevoeder

Stimuleren onderzoek naar kwaliteit, kwantiteit en herbruikbaarheid van nutriënten in industrie

Verkennen mogelijkheden opzet universitaire leerstoel grondstoffenrecycling / circulaire economie

Inventariseren van stromen en ketens t.a.v. micronutriënten

Bewustwording

Onderzoeken van sociale acceptatie meststoffen geproduceerd uit afvalwater(zuiveringsslib)

Vragen om media-aandacht voor nutriëntenrecycling

Onderzoeken van mogelijkheden marketing van gerecyclede nutriëntenproducten

Certificering en groene labeling

Analysen van bestaande certificering voor meststoffen (NEN/CEN)

Organiseren dialoog met belanghebbenden om animo voor certificering/labeling te peilen

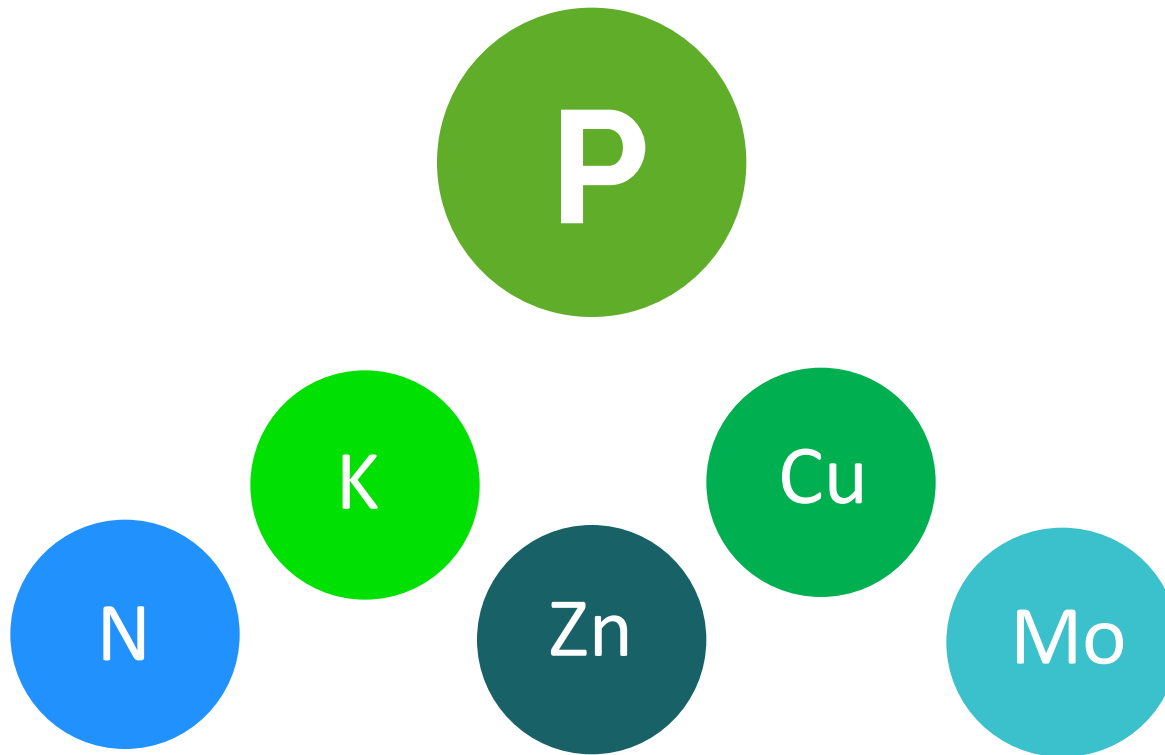
Vaststellen van elementen die in een certificaat/label aandacht vereisen

Export van kennis en kunde

Bij elkaar brengen van cross-sectorale kennis over nutriëntenrecycling

Organiseren van bijeenkomst om animo te peilen voor gezamenlijk business model voor export

Van fosfaat naar andere nutriënten

2. Welke belemmeringen zijn er nog?

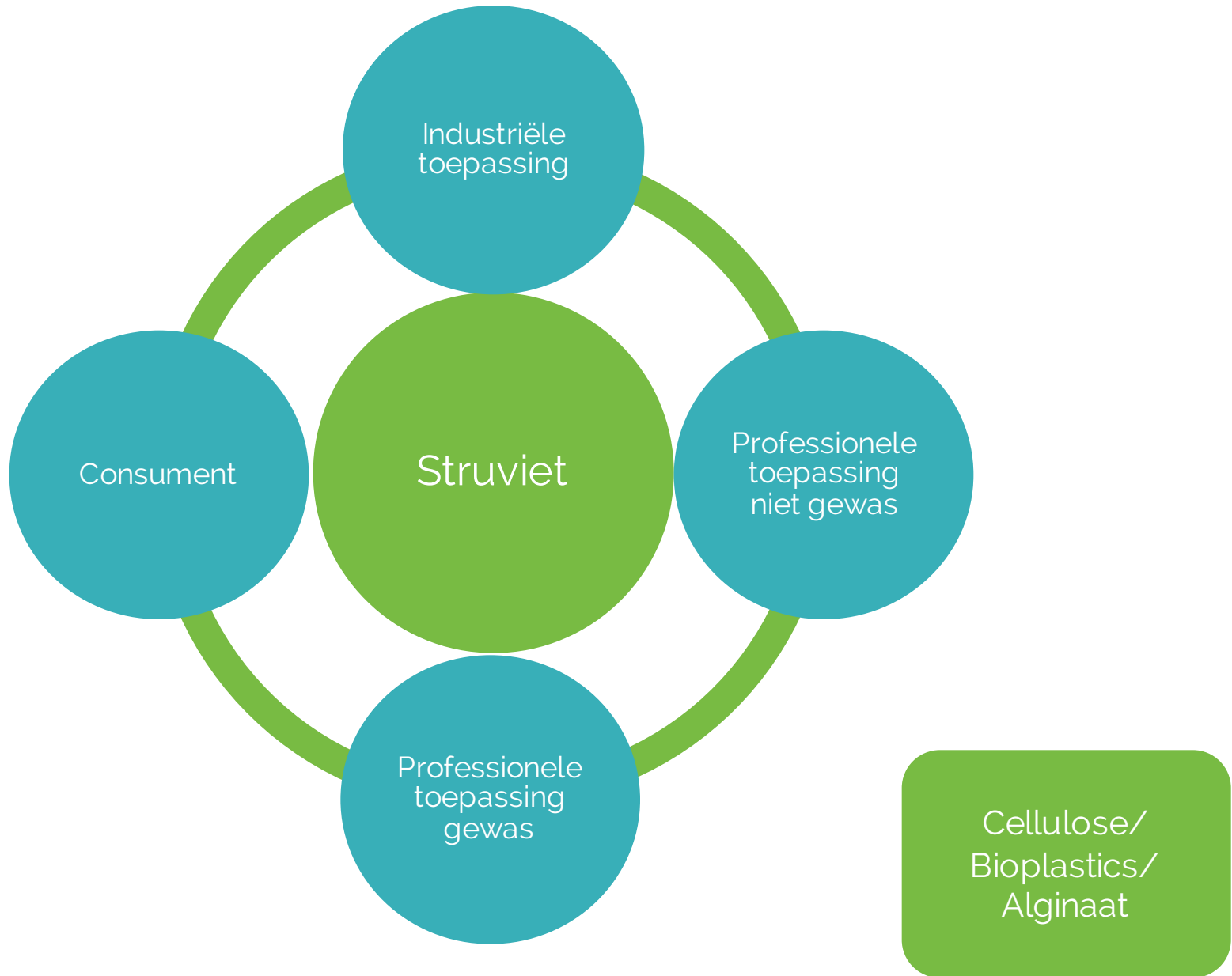
Afvalwater &
zuiveringslib

Reststromen
akkerbouw

Dierlijke
mest

Afvalwater & zuiveringslib

Belemmeringen

Nationaal

**End-of-waste
status**

Internationaal

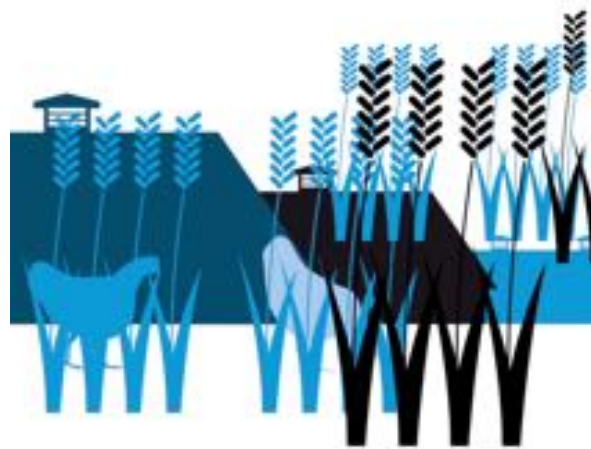
**Export-
Vervoer-Gelijk
speelveld**

Oplossing

Kwaliteit is leidend,
niet afkomst (Motie
Mulder/Geurts/Lo
dders)

Generieke end-of-
waste regeling met
normstelling voor
pathogenen naar
gebruiksrisico

Reststromen akkerbouw

Bodemkwaliteit daalt...

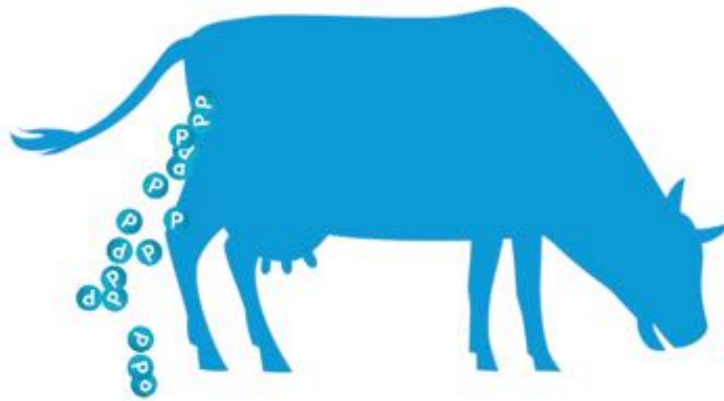
Organische stof nodig voor:

Opname van **nutriënten**, opslag **water**, verminderde **CO₂** uitstoot

- ▶ Prioriteer organische stof (in relatie tot bijv. energie)
- ▶ Houdt organische stof zoveel mogelijk in regionale kringloop

Dierlijke mest

Aanvoer

Vergunningen

Technologie

Afzetmarkt

Financiële
haalbaarheid

Meervoudige business case nodig

Bijvoorbeeld:

Biogas

Fosfaat

Stikstof

Org. stof

Water

Beleid is versnipperd

BODEM

PROPOSAL FOR A SOIL
FRAMEWORK DIRECTIVE

LUCHT

CLEAN AIR
POLICY PACKAGE

KLIMAAT

2030 ENERGY-CLIMATE
PACKAGE

ENERGIE

2020 RENEWABLE ENERGY
DIRECTIVE

▶ Mestverwaarding raakt aan al deze aspecten

▶ Integraal beleid en stimulering is essentieel!

3. Wat is er nodig voor échte stappen?

Naar een circulaire nutriënten economie

Pak nutriënten, klimaat en bodem integraal aan

> **Stimuleringsregeling** duurzame grondstoffen (of circulaire economie)

Bodem

Lucht

Klimaat

Energie

Stel doelstellingen op m.b.t. nutriëntenrecycling

> **Kabinetsbreed programma** Circulaire Economie

%

2016 - 2021

Naar een circulaire nutriënten economie

Onderzoek urgentie en recycling 'andere nutriënten'

> Innovatie agenda's & **Topsectoren**

Kalium

Stikstof

Micronutriënten

Laat kwaliteit van producten leidend zijn, niet de herkomst

> Vervolg **STOWA onderzoek**

> **Certificering** & kwaliteitsborging

Pathogenen

?

Naar een circulaire nutriënten economie

Faciliteer handel tussen overschots- en tekortgebieden Europa

> Internationale **Green Deals**

West Europa

Oost Europa

Pleit voor NL belang bij herziening Meststoffen Verordening

> **Versnellen** proces herziening (waar mogelijk)

> Goede **afstemming criteria JRC**

Struviet

Assen

Biochar

Zet in op export NL kennis en kunde over nutriëntenrecycling

> **Handelsmissies** en **internationale branding**

Azië

VS & Canada

Zuid Amerika

Bedankt!